ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ

ฉบับวันจันทร์ที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ.2561

คอลัมน์สกู๊ป หน้า 1 : ท้ารบ!พาราควอต คสช.เลือกข้างไหน

23 พฤษภาคม 2561 จับตาการประชุมคณะกรรมการวัตถุอันตรายจะ “แบน” หรือ “ไม่แบน”...สารพิษร้ายแรง วันชี้ชะตาที่ “คนไทย” จะได้รู้กันว่า “รัฐบาล คสช.” จะเลือกข้างไหน ...ผลประโยชน์บรรษัท หรือ...จะปกป้องสุขภาพประชาชน?

หนึ่ง...เหตุผลการเสนอไม่แบน? ใช้ข้อมูลเก่าล้าสมัย โดยไม่ใช้ข้อมูลใหม่ที่ระบุว่า “พาราควอต” มีพิษเฉียบพลันสูง ร้ายแรงกว่าสารพิษที่ประเทศไทยไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนแล้ว 3-42 เท่าหรือไม่?

อ้างข้อมูลเก่าว่า “พาราควอต” ไม่ก่อโรคพาร์กินสัน ขัดแย้งกับงานวิจัยของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ และงานวิจัยล่าสุดทั่วโลกส่วนใหญ่ที่ยืนยันความสัมพันธ์ของพาราควอตกับโรคพาร์กินสันหรือไม่?...มีการอ้างข้อมูลหน่วยงานราชการที่เดินหน้าต่อทะเบียนว่าไม่พบการตกค้าง ขัดแย้งกับผลการวิจัยของสถาบันการศึกษาที่เป็นอิสระของมหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนเรศวรหรือไม่?

ถัดมา...กรณีผลประโยชน์ทับซ้อน? กรรมการวัตถุอันตราย 3 คนที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนจะร่วมอยู่ในการตัดสินใจไม่แบนพารา-ควอต คลอร์ไพริฟอส และไม่จำกัดการใช้ไกลโฟเสตหรือไม่?

ประเด็นสุดท้าย...ผลการลงมติไม่แบน หากคณะกรรมการวัตถุอันตรายไม่แบนสารพิษตามข้อเสนอของกระทรวงสาธารณสุข อาจเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า รัฐบาล คสช.เล่นละครตบตาประชาชน เลือกยืนอยู่ข้างบรรษัทข้ามชาติและบริษัทยักษ์ใหญ่การเกษตร เพื่อหวังผลประโยชน์บางประการ?...#BIOTHAI 13/5/2561

“อาหารปลอดภัย” ประเด็นที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปฏิรูประบบสุขภาพของประเทศไทย คำว่าอาหารปลอดภัยไม่ใช่เพียงแต่ดูที่จะกินชนิดของอาหารอะไรได้บ้าง...ไม่ใช่เพียงแต่เรื่องของหวาน แป้ง น้ำตาล เครื่องดื่มน้ำอัดลมที่ทำให้อ้วนและสุ่มเสี่ยงต่อโรคที่ตามมาอีกหลายชนิด...ทั้งอ้วน เบาหวาน โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง แต่ยังหมายรวมถึงเรื่องความสะอาด ซึ่งไม่ใช่มุ่งประเด็นแต่เรื่องการปนเปื้อนด้วยเชื้อโรค แต่ยังมุ่งถึงการปลอดจาก “สารเคมี” ที่ใช้ในการยืดอายุของอาหาร กันเสีย กันบูด กันการเหม็นหืน ซึ่งมีผลในระยะยาวทำให้เกิดโรคของอวัยวะต่างๆ มะเร็ง และทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่ไปทำลายวิตามินบีจนกระทั่งทำให้เกิดมีโรคทาง

เส้นประสาทชา อ่อนแรง หรือมีหัวใจวาย และยังหมายรวมถึงสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรกรรม เรือกสวน ไร่นา พืชผักผลไม้ สารฆ่าวัชพืชหรือสารทำลายศัตรูพืชต่างๆ

ศ.นพ.ธีระวัฒน์ เหมะจุฑา ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพโรคอุบัติใหม่ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ย้ำว่า สารเคมีอันตราย : พาราควอต (Paraquat) ไกลโฟเสต (Glyphosate) และคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos)...มีข้อเท็จจริงทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์และหลักฐานเชิงประจักษ์ชี้ชัด สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทั้ง 3 ชนิดมีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ “พาราควอต” ที่มีพิษเฉียบพลันสูงต่อมนุษย์ และมีผลกระทบเรื้อรังต่อสุขภาพ เช่น ก่อโรคพาร์กินสัน สมองเสื่อม แม้ใส่อุปกรณ์ป้องกัน ยังสามารถผ่านเข้าสู่ร่างกายได้โดยการสัมผัสทางผิวหนัง รวมทั้งบาดแผล แล้วซึมเข้าร่างกาย จนเกิดอันตรายถึงชีวิต ทั้งยังพบตกค้างในอาหาร สิ่งแวดล้อมและมนุษย์ จากข้อมูลการวิจัยของหลายสถาบัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สมควรยกเลิกพาราควอต คลอร์ไพริฟอส ไกลโฟเสต ตัดตอนมาจากเวทีเสวนาวิชาการที่จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2561 ที่ผ่านมา....ศูนย์วิชาการเฝ้าระวังและพัฒนาระบบยา (กพย.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวร คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สภาเภสัชกรรม สหพันธ์นิสิตนักศึกษาเภสัชศาสตร์แห่งประเทศไทย และภาคีเครือข่าย

รศ.ดร.จุฑามาศ สัตยวิวัฒน์ หัวหน้าห้องปฏิบัติการเภสัชวิทยา สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ บอกว่า การจัดความเป็นพิษเฉียบพลันขององค์การอนามัยโลกโดยใช้หนูทดลองเป็นเกณฑ์ ได้จัดพาราควอตให้เป็นสารที่มีพิษเฉียบพลันปานกลาง แต่มีคำอธิบายเพิ่มเติมระบุไว้ว่า “หากดูดซึมเข้าร่างกาย พาราควอตจะส่งผลกระทบอันตรายร้ายแรง แม้จะมีอันตรายน้อยหากใช้ตามคำแนะนำอย่างถูกต้อง แต่สามารถส่งผลกระทบถึงชีวิตหากพาราควอตเข้มข้นเข้าสู่ร่างกายทางปาก หรือสัมผัสผิวหนัง”

ประกอบกับมีงานวิจัยที่เปรียบเทียบอัตราการตายของผู้ป่วยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในประเทศศรีลังกาของ Andrew H. Dawson และคณะ (2010) พบผู้ป่วยที่ได้รับสารพาราควอต มีอัตราการตาย 42.7% ....สูงกว่าสารพิษกลุ่มเฉียบพลันสูง (กลุ่ม 1b) โดยมีอัตราการตายมากกว่าเมโทมิล 3 เท่า และมากกว่าคาร์โบฟูราน 42 เท่า เช่นเดียวกับข้อมูลจากศูนย์พิษวิทยาโรงพยาบาลรามาธิบดี ปี 2553-2559 พบอัตราการตายของผู้ป่วยในประเทศไทยที่ได้รับพารา–ควอตสูงถึง 46.18% คิดเป็น 10.2%...กรณีที่ผู้ป่วยสัมผัสทางผิวหนัง 14.5% ...กรณีที่เกิดจากอุบัติเหตุหรือไม่ตั้งใจ และ 8.2%...กรณีที่เกิดจากการประกอบอาชีพ

จากหลักฐานนี้จัดได้ว่า “พาราควอต” เป็นสารที่มีพิษเฉียบพลันสูงต่อมนุษย์ ไม่มียาถอนพิษ อีกทั้งงานวิจัยของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์เองก็ยืนยันผลกระทบต่อสุขภาพจากสารทั้ง 3 ชนิดเช่นกัน โดยพาราควอตสามารถเข้าสมองส่วนกลางของสัตว์ทดลองได้ ทำให้เกิดความผิดปกติในการเคลื่อนไหวและเซลล์ประสาทตาย

ในขณะที่คลอร์ไพริฟอสสามารถเพิ่มการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งลำไส้ H508 และไกลโฟเสต สามารถกระตุ้นการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งเต้านมชนิดพึ่งพาฮอร์โมนเอสโตรเจนได้ในปริมาณที่ต่ำมากและเป็นช่วงที่พบได้ในสิ่งแวดล้อมซึ่งสารไกลโฟเสตระดับต่ำทำให้เซลล์มะเร็งที่ไวต่อเอสโตรเจนเพิ่มจำนวน 5-13 เท่า

ศ.ดร.พรพิมล กองทิพย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หยิบยกผลงานการศึกษาจากศูนย์ CWEND ก่อตั้งจากความร่วมมือของมหาวิทยาลัยแมสซาชูเสตต์โลเวลล์ และคณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการวิจัยเดียวภายใต้โปรแกรม GEOHealth ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก NIH และ CDC ของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า พาราควอตเป็นสารที่มีพิษเฉียบพลันสูง

“การฉีดพ่นด้วยอุปกรณ์สะพายหลังโดยใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ใช้อยู่ไม่สามารถป้องกันการรับสัมผัสพาราควอตจากการฉีดพ่นได้ ทำให้เกษตรกรได้รับสารพาราควอตเข้าร่างกายในระดับที่อาจเป็นอันตรายได้ นอกจากนี้ พาราควอตและไกลโฟเสตยังสามารถผ่านจากมารดาไปสู่ตัวอ่อนในครรภ์”

โดยพบการตกค้างของพาราควอตในซีรัมทารกแรกเกิดและมารดาระหว่าง 17–20% พบไกลโฟเสตระหว่าง 49–54% และพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีความเสี่ยงรับสารพาราควอตและไกลโฟเสตมากกว่าคนทั่วไป 1.3 และ 12 เท่าตามลำดับ และ...หากมีประวัติการขุดดินในพื้นที่เกษตร ยิ่งมีความเสี่ยงในการตรวจพบพาราควอต คิดเป็น 6 เท่าของหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่มีการขุดดิน และหญิงตั้งครรภ์ที่ทำงานในพื้นที่เกษตรกรรมช่วง 6-9 เดือนของการตั้งครรภ์ พบพาราควอตตกค้างมากกว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ทำงานถึง 5.4 เท่า น่าสนใจว่า...ยังตรวจพบพาราควอตในขี้เทาเด็กทารกแรกเกิดสูงถึง 54.7% จากมารดา 53 คน ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญข้างต้นนี้ กราบเรียนไปยังพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี โปรดเพิกถอนการใช้สารเคมีอันตราย 3 ชนิด...พาราควอต ไกลโฟเสต และคลอร์ไพริฟอส เพื่อลูกๆหลานๆ “คนไทย” ด้วยเถิด

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ แนวหน้า

ฉบับวันจันทร์ที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ.2561

‘สารเคมีเกษตร’ รู้มีพิษร้าย..แต่ไม่ง่ายที่จะเลิก

ไม่นานนี้ “แนวหน้า” เคยนำเสนอประเด็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช “ไกลโฟเซต-พาราควอด” (Glyphosate-Paraquat) ที่มีข้อถกเถียงกันว่า “ประเทศไทยควรห้ามใช้..หรือให้ใช้ได้ภายใต้การควบคุม?” หลังมีรายงานพบสารตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรและในสิ่งแวดล้อม ในมุมของฝ่ายที่เชื่อว่าสารเคมีทั้ง 2 “หากใช้ถูกวิธีย่อมไม่เกิดอันตราย” อีกทั้ง “ถ้าไม่ให้ใช้ต้นทุนการเกษตรจะเพิ่มสูงมาก” พร้อมทั้งยกตัวอย่างบางประเทศที่เมื่อเลิกใช้แล้วไม่มีสารอื่นทดแทน ผลคือเกษตรกรเพาะปลูกยากขึ้น ส่งผลต่อความมั่นคงด้านอาหาร

(“สารเคมีเพื่อการเกษตร” อันตรายแน่..หรือแค่ใช้ไม่เป็น? : หน้า 13 นสพ.แนวหน้า ฉบับวันที่ 9 ม.ค. 2561, “ไกลโฟเซต*พาราควอด” “ห้าม-ปล่อย” ทางไหนก็กระทบ : หน้า 17 นสพ.แนวหน้า ฉบับวันที่ 16 พ.ค. 2561) ส่วนวันนี้ จะเป็นมุมมองของนักวิชาการที่ค้นพบ “อันตรายของไกลโฟเซต-พาราควอดต่อร่างกายมนุษย์” โดยเปิดเผยในเวทีวิชาการ “ข้อเท็จจริงทางวิชาการในการคุมสารเคมีอันตรายพาราควอด (Paraquat) ไกลโฟเซต (Glyphosate) และคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos)” ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศ.นพ.ธีระวัฒน์ เหมะจุฑาผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพโรคอุบัติใหม่ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กล่าวว่า ในสหรัฐอเมริกามีรายงานการค้นพบผู้ป่วยโรค “พาร์กินสัน” (Parkinson) จำนวนมากอย่างมีนัยสำคัญในพื้นที่ทำการเกษตร โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่ปี 2517 ที่เริ่มมีมาตรการให้เกษตรกรผู้ใช้พาราควอดต้องขึ้นทะเบียน ด้วยการนำเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวมาตรวจสอบรหัสพันธุกรรม และพบว่าหลายตัวมีความผิดปกติที่เกี่ยวพันพาราควอด รวมถึงสารเคมีอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตร

“พาราควอดสามารถเข้าทางเส้นเลือดที่จมูกได้ และเส้นเลือดที่จมูกเชื่อมกับสมองที่หน้าผาก จากที่หายใจละอองฝอยๆ เข้าไปทางปาก เข้าไปทางผิวหนังอ่อนเช่นง่ามขาง่ามก้น หรือบริเวณที่เป็นแผล มีรายงานว่าแค่มีแผลเล็กๆ ที่ผิวหนังแค่นั้นเอง นอกจากจะเกิดแผลที่ผิวหนังตรงนั้นแล้ว มันยังซึมเข้าเลือดไปทำลายปอด ทำให้ปอดอักเสบ ปอดมีเยื่อพังผืด และเสียชีวิตในที่สุด” นพ.ธีระวัฒน์ ระบุ เช่นเดียวกับ รศ.ดร.จุฑามาศ สัตยวิวัฒน์ หัวหน้าห้องปฏิบัติการเภสัชวิทยา สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ กล่าวถึงอันตรายของพาราควอดต่อระบบหายใจของมนุษย์ว่า เมื่อพาราควอดเข้าไปอยู่ในปอดก็จะสร้าง “อนุมูลอิสระ” ต้นเหตุของการเกิดเซลล์มะเร็ง ส่วนความเป็นพิษเฉียบพลันคือทำให้เกิดพังผืดในปอด ผู้ได้รับสารพิษจะหายใจไม่สะดวก ขาดออกซิเจน

“เรามักจะพูดกันว่าพาราควอดมีประโยชน์เรื่องเพิ่มผลผลิต แต่การควบคุมการใช้ค่อนข้างยาก ก็อยากจะฝากถึงเกษตรกรของบ้านเราที่อาจจะไม่ได้ทราบถึงพิษภัยของพาราควอดว่าถ้ามันเข้าไปในร่างกายแล้วจะเกิดอะไรขึ้น” หัวหน้าห้องปฏิบัติการเภสัชวิทยา สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ กล่าว

จากทฤษฎีในห้องปฏิบัติการสู่พื้นที่จริง ศ.ดร.พรพิมล กองทิพย์ อาจารย์ภาควิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวถึงผลการศึกษา “ครอบครัวเกษตรกร” กับการปนเปื้อนสารเคมีในเลือดพบว่า “หญิงตั้งครรภ์ที่อยู่ในแปลงเกษตรแม้ไม่ได้เป็นผู้ฉีดพ่นพาราควอดเองแต่ก็ได้รับสารเคมีด้วย” เช่นเดียวกับกรณีของคลอร์ไพริฟอสที่เป็นสารกำจัดแมลง (ไกลโฟเซตกับพาราควอดเป็นสารกำจัดวัชพืช) จากที่เคยสำรวจในจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ที่ทำนาข้าว พบปริมาณคลอร์ไพริฟอสในอากาศสูงกว่าค่ามาตรฐานในบางจุด และร้อยละ 90 ของเกษตรกรพบสารคลอร์ไพริฟอสในเลือด

“บ้านเรารณรงค์ให้แม่เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมของตัวเอง เราก็ไปขอเก็บตัวอย่างน้ำนม ปรากฏว่า 51 ตัวอย่าง พบคลอร์ไพริฟอส 21 ตัวอย่าง พอเด็กเกิดมารับประทานน้ำนม พบคลอร์ไพริฟอสเกินเอดีไอ (Acceptable Daily Intake : ADI) จำนวนที่บริโภคได้ต่อวัน) ไป 4.8 เปอร์เซ็นต์ อีไทออน (Ethion) เกินไปร้อยละ 76.2 ส่วนไกลโฟเซตพบว่าส่งผ่านมารดาไปถึงทารกได้ ผลตรวจซีรัมมารดาพบไกลโฟเซต 54 เปอร์เซ็นต์ ในสายสะดือทารก 49 เปอร์เซ็นต์ และถ้าเป็นเกษตรกร การตรวจพบไกลโฟเซตจะสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นเกษตรกรถึง 11.9” อาจารย์พรพิมล กล่าว

ขณะที่ ผศ.ดร.นพดล กิตมะหัวหน้าภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เล่าถึงการสำรวจ น่าน 1 ในจังหวัดที่ใช้สารเคมีเกษตรอย่างหนัก พบการปนเปื้อนของสารกำจัดศัตรูพืช แอทราซิน (Atrazine) ในแหล่งน้ำตั้งแต่ในนาจนถึงแม่น้ำน่าน และพบความผิดปกติของสัตว์ เช่นกบหนอง กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปนเปื้อนสารเคมีมากน้ำหนักตัวจะเบากว่ากลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปนเปื้อนสารเคมีน้อยหรือไม่มีการใช้สารเคมี มีการเจริญของรังไข่ทั้งที่ไม่ใช่ฤดูสืบพันธุ์ และภูมิคุ้มกันลด

หรือ ปูนา น้ำหนักตัวของกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปนเปื้อนสารเคมีค่อนข้างน้อยเช่นกัน ลักษณะของก้ามและกระดองท้องผิดปกติ ซึ่งแม้จะเป็นข้อค้นพบเฉพาะในสัตว์ยังไม่มีผลตรวจในมนุษย์ แต่ก็เป็นเรื่องน่าห่วงหรือไม่? เช่น การทำ “น้ำปู” อาหารขึ้นชื่อชนิดหนึ่งทางภาคเหนือของไทย ซึ่งพาราควอดต้องใช้ความร้อนถึง 300 องศาเซลเซียสถึงจะสลายไป แต่การทำน้ำปูคงไม่ได้ใช้ความร้อนสูงขนาดนั้น

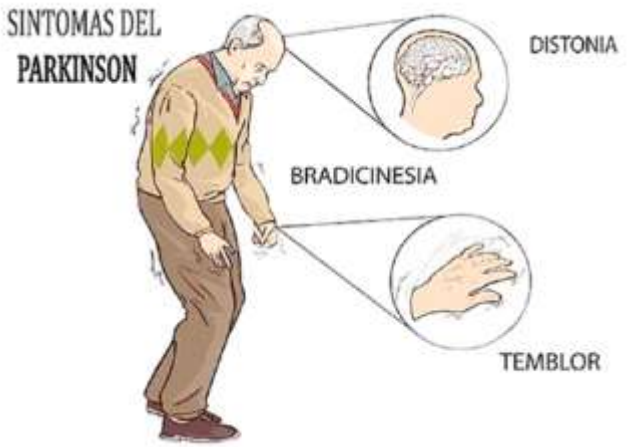

“สารเคมีเกษตรอาจไม่ใช่ทางปฏิบัติเพียงอย่างเดียว มีกรณีศึกษาที่น่าสนใจ มีแปลงหนึ่งที่ไม่ใช้สารเคมีเลย ปลูกพืชเหมือนเดิม แต่ได้ผลผลิต 2 เท่าของนาทั่วไป แต่วิธีกำจัดวัชพืชของเขาคือใช้แรงงาน ต้องดายหญ้าถางหญ้า ไถพลิกให้ดินโดนแดด แล้วทำไมเกษตรกรอื่นๆเห็นตัวอย่างจากบ้านนี้แล้วไม่ทำตาม?มีปัจจัยหลายอย่าง แต่อย่างหนึ่งที่พบคือแปลงนี้ทำได้ผลผลิตมากกว่าแปลงอื่น 2 เท่า ไม่ใช้สารเคมี ก็คือทำนาครั้งเดียวต่อปี เวลาที่เหลือให้ดินได้พัก ให้สุขภาพได้พัก แต่มันก็มีมุมมองว่าอยู่เฉยๆ ครึ่งปีหนี้สินมาเรื่อยๆ จะทำอย่างไร” อาจารย์นภดล ยกตัวอย่าง

ด้าน รศ.ดร.พวงรัตน์ ขจิตวิชยานุกูล ผู้อำนวยการสถานวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการด้านวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร ฝากข้อคิดว่า หลายคนอาจมอง “เกษตรอินทรีย์มีต้นทุนสูงกว่าเกษตรเคมี” แต่อยากให้คิดในแง่ “ต้นทุนสารเคมีที่ใช้” ที่เอาจริงๆ ค่าใช้จ่ายอาจจะ “สูงกว่า” ด้วยความที่เกษตรกรไทยมักนิยม “ใช้ในปริมาณเยอะกว่าที่กำหนดไปมาก เฉลี่ย 6-8 เท่า” และจริงๆ เกษตรอินทรีย์ที่ประสบความสำเร็จมีมากมาย แต่ไม่ค่อยได้รับการเผยแพร่หรือส่งเสริมในวงกว้าง

“หลายพื้นที่ไม่ใช้สารเคมีแต่เขามีเทคนิคคลุมวัชพืช เขาทำได้อย่างไร? อันนี้เป็นเทคนิคที่ควรนำมาเผยแพร่ ต้องฝากทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้วย” อาจารย์พวงรัตน์ ฝากข้อคิด

ในเบื้องต้นคงต้องลุ้นวันที่ 23 พ.ค. 2561 ซึ่งจะมีการประชุมคณะกรรมการวัตถุอันตราย ว่าจะมีมติกับสารเคมีเกษตร 3 ชนิด คือพาราควอดไกลโฟเซต และคลอร์ไพริฟอสอย่างไร? จะห้ามใช้เด็ดขาดหรือใช้ภายใต้มาตรการคุมเข้ม? แต่ระยะยาวหากมุ่งประโยชน์ด้านสุขภาพทั้งผู้บริโภคอาหารรวมถึงเกษตรกรและครอบครัว ภาคเกษตรไทยคงต้อง “ปรับทั้งระบบ” และภาครัฐทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องเข้ามาช่วยเกษตรกรในระยะเปลี่ยนผ่านอย่างจริงจัง!!!